

Брюксел, 20.5.2020 г.
COM(2020) 556 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

Словакия

Доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА

Словакия

Доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от Договора за функционирането на Европейския съюз

1. ВЪВЕДЕНИЕ

На 20 март 2020 г. Комисията прие Съобщение относно активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж. Както е посочено в член 5, параграф 1, член 6, параграф 3, член 9, параграф 1 и член 10, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1466/97 и член 3, параграф 5 и член 5, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 1467/97, клаузата улеснява координирането на бюджетните политики в период на сериозен икономически спад. В своето съобщение Комисията излага пред Съвета становището си, че предвид очаквания сериозен икономически спад вследствие на разпространението на COVID-19 настоящите условия позволяват активирането на клаузата. На 23 март 2020 г. министрите на финансите на държавите членки се съгласиха с оценката на Комисията. Активирането на общата клауза за дерогация позволява временно отклонение от плана за корекции за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че с това не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план. Във връзка с корективните мерки на Пакта за стабилност и растеж Съветът може също така да реши, по препоръка на Комисията, да приеме промяна във фискалната траектория. Общата клауза за дерогация не спира прилагането на процедурите, предвидени в Пакта за стабилност и растеж. Тя позволява на държавите членки да се отклонят от бюджетните задължения, които обичайно се прилагат, като същевременно дава възможност на Комисията и на Съвета да предприемат необходимите мерки за координиране на политиката в рамките на Пакта.

Данните, които бяха предоставени от словашките органи на 14 април 2020 г. и впоследствие потвърдени от Евростат¹, показват, че дефицитът по консолидирания държавен бюджет в Словакия е достигнал 1,3 % от БВП през 2019 г., а брутният консолидиран държавен дълг е възлизал на 48 % от БВП. Според писмото, изпратено на от словашките органи до Комисията на 11 май, Словакия планира дефицит от 8,4 %² от БВП през 2020 г. и дълг в размер на 61,2 % от БВП.

Планираният дефицит за 2020 г. предоставя *prima facie* доказателство за наличието на прекомерен дефицит, както е определен в Пакта за стабилност и растеж.

Поради това в този контекст Комисията изготви настоящия доклад, в който се анализира спазването от страна на Словакия на заложените в Договора критерии за дефицита. Критерият за дълга може да се счита за изпълнен, тъй като съотношението на дълга към

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

² Програмата за стабилност беше официално представена на 18 май.

БВП е под референтната стойност по Договора от 60 % от БВП през 2019 г. В него се отчитат всички действащи фактори и се обръща необходимото внимание на сериозното икономическо сътресение, свързано с пандемията от COVID-19.

Таблица 1. Дефицит по консолидирания държавен бюджет и консолидиран държавен дълг (% от БВП)

		2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г. COM	2021 г. COM
Критерий за дефицита	Салдо по консолидирания държавен бюджет	-2,5	-1,0	-1,0	-1,3	-8,5	-4,2
Критерий за дълга	Брутен консолидиран държавен дълг	52,0	51,3	49,4	48,0	59,5	59,9

Източник: Евростат, Прогноза на Комисията от пролетта на 2020 г.

2. КРИТЕРИЙ ЗА ДЕФИЦИТА

Въз основа на писмото, изпратено от словашките органи на Комисията на 11 май, се очаква дефицитът по консолидирания държавен бюджет на Словакия да достигне 8,4 % от БВП през 2020 г., превишавайки референтната стойност по Договора от 3 % от БВП. Нарастването на дефицита отразява планираните стимули в размер на 2,5 % от БВП и въздействието на свиването на икономиката.

Планираното превишение на референтната стойност по Договора през 2020 г. е изключение, тъй като се дължи на сериозен икономически спад. Като се има предвид въздействието на пандемията от COVID-19, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. се предвижда реалният БВП да се свие с 6,7 % през 2020 г.

Планираното превишение на референтната стойност съгласно Договора не е временно въз основа на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г., в която се предвижда дефицитът по консолидирания държавен бюджет да бъде над 3 % от БВП през 2021 г.

В обобщение размерът на планирания дефицит за 2020 г. остава по-висок от референтната стойност по Договора от 3 % от БВП и не близък до нея. Планираното превишение се счита за изключение, но не и за временно отклонение, както е определено в Договора и в Пакта за стабилност и растеж. Следователно анализът показва, че *prima facie* критерият за дефицита за целите на Договора и на Регламент (ЕО) № 1467/97 не е изпълнен.

3. ДЕЙСТВАЩИ ФАКТОРИ

Съгласно член 126, параграф 3 от Договора, ако държава членка не изпълнява изискванията по единия или по двата критерия, Комисията трябва да изготви доклад. Докладът също трябва да вземе предвид дали бюджетният дефицит надвишава държавните инвестиционни разходи, както и всички останали действащи фактори, включително средносрочното икономическо и бюджетно състояние на държавата членка.

Тези фактори са изяснени допълнително в член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1467/97, който предвижда, че се отчитат надлежно всички други фактори, които според съответната държава членка са от значение за цялостната оценка на спазването на критериите за дефицита и за дълга и които държавата членка е представила на Съвета и на Комисията.

В настоящата ситуация основен допълнителен фактор, който трябва да се вземе под внимание по отношение на 2020 г., е икономическото въздействие на пандемията от COVID-19, която се отразява в значителна степен на състоянието на бюджета и води до твърде несигурни перспективи. Пандемията също така доведе до активирането на общата клауза за дерогация.

3.1 Пандемията от COVID-19

Пандемията от COVID-19 предизвика сериозно икономическо сътресение, което оказва значително отрицателно въздействие върху целия Европейски съюз. Последиците за растежа на БВП ще зависят от продължителността както на пандемията, така и на мерките, които се предприемат от националните органи и на европейско и световно равнище, за да се забави нейното разпространение, да се защити производственият капацитет и да се подкрепи съвкупното търсене. Държавите членки вече приеха или са в процес на приемане на бюджетни мерки за увеличаване на капацитета на здравните системи и за облекчаване на положението на засегнатите в особена степен лица и сектори. Бяха приети и съществени мерки за подкрепа за ликвидност и други гаранции. При условие че се предостави по-подробна информация, компетентните статистически органи трябва да проучат дали тези мерки водят до незабавно въздействие върху салдото по консолидирания държавен бюджет или не. Заедно със спада на икономическата дейност тези мерки ще допринесат за значително повишаване на държавния дефицит и държавния дълг.

3.2 Състояние на икономиката в средносрочен план

Икономическият растеж достигна 2,3 % през 2019 г., главно поради стабилното състояние на вътрешното търсене в Словакия. Въпреки това, поради пандемията от COVID-19, в прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. се предвижда БВП да намалее с 6,7 % през 2020 г., което отразява прекъсването на икономическата дейност, причинено от ограничителните мерки и безпрецедентния спад на външното търсене. Очаква се частното потребление да бъде сериозно засегнато от увеличаването на безработицата, резкия спад на растежа на заплатите и слабото доверие на потребителите. Очаква се също така инвестициите да спаднат значително през 2020 г., тъй като се прогнозира, че несигурността и очакванията за по-ниско търсене ще се отразят върху инвестиционните планове на предприятията. Очаква се производството да намалее значително през първата половина на 2020 г., след което постепенно да се възстанови от третото тримесечие нататък. Този смекчаващ фактор, когато се преценява спазването от страна на Словакия на критерия за дефицит през 2020 г. Освен това средносрочната икономическа перспектива се характеризира с изключителна степен на несигурност по отношение на продължителността на пандемията и на нейното икономическо отражение.

3.3 Състояние на бюджета в средносрочен план

На 13 юли 2018 г. на Словакия бе препоръчано да гарантира, че номиналният темп на растеж на нетните първични държавни разходи не надвишава 4,6 % през 2019 г. („целевия показател за разходите“), което съответства на структурна корекция от 0,3 % от БВП³. В цялостната оценка се посочва, че през 2019 г. съществува риск от значително отклонение от препоръчания план за корекции за постигане на средносрочната бюджетна цел. До подобна оценка се стига, когато се разгледат 2018 и 2019 години, взети заедно.

През 2019 г. Словакия прие няколко мерки, които допълнително застрашиха фискалната позиция (по-специално по отношение на пенсиите).

В писмото, изпратено от словашките органи на Комисията на 11 май, се предоставя информация относно съществени нови разходи за ограничаване на пандемията и за подпомагане на икономиката. Тези фискални мерки, приети досега от правителството, често не са ясно ограничени във времето. В писмото, изпратено от словашките органи до Комисията на 11 май, се прави оценка на бюджетното въздействие на тези преки мерки за подпомагане в размер на 2,5 % от БВП през 2020 г. Средносрочната фискална перспектива продължава да е изложена на голяма несигурност.

3.4 Държавен дълг в средносрочен план

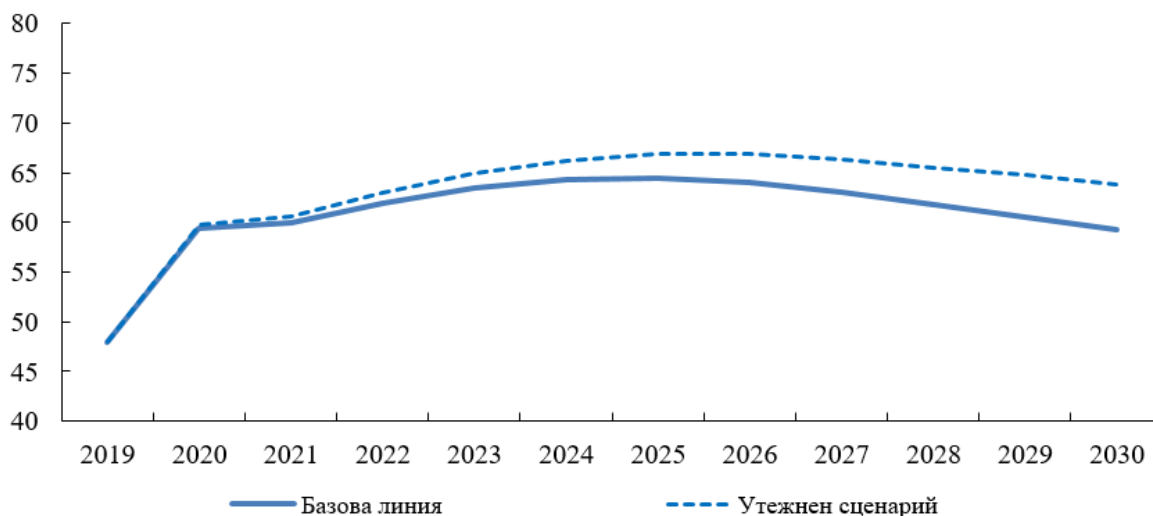
Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. консолидираният държавен дълг се очаква да нарасне от 48,0 % от БВП през 2019 г. до 59,5 % през 2020 г.

Анализът на устойчивостта на дълга беше актуализиран с прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. Като цяло оценката на устойчивостта на дълга показва, че независимо от някои рискове, състоянието на дълга продължава да бъде устойчиво в средносрочен план, като се отчитат също така и важни смекчаващи фактори (включително профила на дълга). По-специално, въпреки че състоянието на консолидирания държавен дълг се влошава вследствие на породената от COVID-19 криза, съотношението на дълга спрямо базовата линия се очаква да бъде устойчиво (намаляващо) в средносрочен план⁴.

³ Препоръка на Съвета от 13 юли 2018 г. относно националната програма за реформи на Словакия за 2018 г. и съдържаща становище на Съвета относно програмата за стабилност на Словакия за 2018 г. (ОВ С 320, 10.9.2018 г., стр. 107.).

⁴ Базовата линия се основава на прогнозата на Комисията от пролетта на 2020 г. След 2021 г. се допуска постепенно коригиране на фискалната политика в съответствие с рамките на ЕС за икономическа и фискална координация и надзор. Предвижда се растежът на реалния БВП да бъде в съответствие с методиката T+10 на Комитета за икономическа политика/ Работната група за разликата между фактическия и потенциалния БВП. По-специално, реалният ръст на БВП се дължи на неговия потенциален растеж и е засегнат от всяка допълнителна бюджетна корекция (чрез фискалния мултипликатор). Приема се, че инфлацията постепенно ще се доближи до 2 %. Допусканията за лихвените проценти се определят в съответствие с очакванията на финансовите пазари. При неблагоприятен сценарий се приема по-висок лихвен процент (с 500 базисни пункта) и по-нисък растеж на БВП (с -0,5 пункта) по отношение на базовия сценарий (за целия прогнозен период).

Графика 1: Консолидиран държавен дълг като % от БВП

Източник: Службите на Комисията

3.5 Други фактори, изтъкнати от държавата членка

На 11 май 2020 г. словашките органи изпратиха писмо с действащите фактори в съответствие с разпоредбите на член 2, параграф 3 от Регламент (ЕО) № 1467/97. Анализът, представен в предходните раздели, вече обхваща в голяма степен основните фактори, изложени от органите.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Съгласно писмото, изпратено от словашките органи до Комисията на 11 май, е планирано номиналният дефицит по консолидирания държавен бюджет на Словакия през 2020 г. да се увеличи до 8,4 % от БВП, т.е. да бъде по-висок от референтната стойност по Договора от 3 % от БВП и не близък до нея. Планираното превишение на референтната стойност се счита за изключение, но не и за временно отклонение.

В съответствие с Договора и с Пакта за стабилност и растеж в настоящия доклад бяха разгледани също така и действащите фактори. Като цяло, тъй като планираният дефицит е доста над 3 % от БВП и превишението не е временно, като се вземат предвид всички действащи фактори, анализът показва, че критерият за дефицит, определен в Договора и в Регламент (ЕО) № 1467/1997, не е изпълнен.